

Štrajkové reflexie

Masové akcie majú svoje čaro. Čarovná je ich sila a nátlakové možnosti. Čarovná je ich výpovedná hodnota. A čarovná je ich schopnosť umožniť mase vyjadriť svoj postoj.

Čarovné sú aj situácie vznikajúce na vysokoškolskej pôde v súvislosti s organizáciou štrajku za zvýšenie miezd učiteľov. Diskusie by mohli slúžiť ako zdroj psychologickéj štúdie o stave mysle našich vysokoškolských pedagógov. Hlavy vo vysokoškolskej frekvencii kmitajú v jednotnom súhlase. Všetci sme nedocenení, nezaplatení, nemotivovaní. Všetci sme na školách z čistého entuziazmu. Všetkých poburuje porovnanie vlastného platu s celoslovenským priemerným zárobkom. Mám zlý pocit, keď otváram ku koncu mesiaca peňaženku. Mám zlý pocit, keď si prezerám knihy, ktoré by som chcel, a nemôžem mať. Mám zlý pocit pri pomyslení na to, čo by som potreboval, ale nemôžem si dovoliť. Mám však tiež zlý pocit zaradiť sa medzi všetkých.

Vo vláde sa to len hemží tragikomickými figúrkami v rukách jánošíkovského šachistu. Pravidlá hry sa menia v závislosti od jeho bioprúdov. Stálym pravidlom je len všeobecná úbohosť zúčastnených a ich rozhodnutia. Vráťane rozpočtu pre školstvo. Vráťane návrhu novely vysokoškolského zákona. Vráťane... Dá sa od týchto úbožiakov čakať

viac? Sotva. Robia všetko, čo vedia i nevedia.

Tragikomédia sa však odohráva i na javiskách vysokých škôl. Tí najmenej docenení, najmenej zaplatení, najmenej motivovaní s najväčším odhodlaním volajú po štrajku (aj keď nič nepodpisú). Pritom však veľa z nich je síce neformálne, ale fakticky v stave permanentného štrajku už dlhé roky. Ich čistý entuziazmus treba v preklade čítať ako „nemafinú možnosť“. Je to smutné, ale je to tak. Pre mnohých sú vysoké školy poslednou možnosťou. Nikde inde by nenašli uplatnenie.

Postavenie učiteľov v spoločenskom rebríčku je skutočne neadekvátne. Nízke mzdy sú však len jednou stranou mince. Postavenie učiteľa v spoločnosti je predsa určované predovšetkým kreditom u jeho študentov. A ten je nízky nie kvôli nízkym mzdám, ale vďaka nízkym kvalitám pedagóga. Veď koľkí z absolventov vysokých škôl sa s hrdosťou hlásia k svojej alma mater? Koľkí z nich vedia vymenovať viac ako jednu či dve učiteľské osobnosti, ktoré ich počas štúdia viedli? Koľko študentov by sa postavilo za všetkých vysokoškolských pedagógov? A hlavne, koľko samotných učiteľov pociťuje možnosť práce so študentmi ako privilegium vyvolených? Dovolím si byť pesimistom a predpovedať nízke čísla.

Iste. Mzda je podstatným motivačným faktorom a mám o nej svoje predstavy. Nemyslím si však, že je hlavnou príčinou odchodu schopných ľudí z radov akademickej obce. Primárnym znechucujúcim činiteľom je konštantná absencia selekcie a zvýhodňovania efektívnych pracovníkov a pracovníkov a konštantná prezencia zakomplexovaných osôbok zjednotených svojou príslušnosťou k prímeru. Ľudia tohto typu ospravedlňujú svoje neschopnosti nízkymi číslami na výplatnej páske. Je však možné zlepšiť schopnosti neschopných zvýšením ich platobnej spôsobilosti? Opäť som pesimista. Celoplošné zvýšenie miezd učiteľov nezvyší ich spoločenský kredit.

Pripadný štrajk vysokoškolských učiteľov by mal jedno veľké pozitívum. Majster Kat a jeho dvorní by mali na čas roztraseť kolena. Zvýšil by hladinu ich strachu a komplexov, ktoré budú (pevne tomu verím a tu som optimista) strojami ich auto-deštrukcie. Napriek tomu mám k tejto masovej akcii istú averziu. Spôsobujú ju niektoré postavičky z akademickej obce, ktoré hodnotu štrajkujúcej masy devalvujú. Všetkým ostatným v ich úprimnej snahe držím palce.

LUBO TOMÁŠKA,
vysokoškolský pedagóg
Bratislava